

Υπόθεση C-155/20

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

31 Μαρτίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Landgericht Ravensburg (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

5 Μαρτίου 2020

Εναγόμενοι και αντεναγόμενοι:

RT

SV

BC

Εναγόμενες και αντενάγουσες:

Volkswagen Bank GmbH

Skoda Bank, Zweigniederlassung της Volkswagen Bank GmbH

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης – Δικαίωμα υπαναχωρήσεως – Υποχρεωτικές πληροφορίες – Οδηγία 2008/48/EK – Αποδυνάμωση του δικαιώματος υπαναχωρήσεως – Κατάχρηση δικαιώματος

**Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής
αποφάσεως**

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο 1, της οδηγίας 2008/48/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (στο εξής: οδηγία 2008/48/EK), την έννοια ότι στη σύμβαση πιστώσεως
 - α) πρέπει να αναγράφεται το ισχύον κατά τη σύναψη της συμβάσεως πιστώσεως επιτόκιο υπερημερίας ως απόλυτος αριθμός, τουλάχιστον δε να δηλώνεται ως απόλυτος αριθμός το ισχύον επιτόκιο αναφοράς (εν προκειμένω το βασικό επιτόκιο σύμφωνα με το άρθρο 247 BGB), από το οποίο προκύπτει το ισχύον επιτόκιο υπερημερίας μέσω ορισμένης προσαυξήσεως (εν προκειμένω κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες σύμφωνα με το άρθρο 288, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, BGB);
 - β) πρέπει να αναλύεται επακριβώς ο μηχανισμός της προσαρμογής του επιτοκίου υπερημερίας, τουλάχιστον δε να μνημονεύονται οι εθνικοί κανόνες στους οποίους στηρίζεται η προσαρμογή του (άρθρα 247 και 288, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, BGB);
2. Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιη', της οδηγίας 2008/48/EK την έννοια ότι στη σύμβαση πιστώσεως πρέπει να προσδιορίζεται συγκεκριμένη και κατανοητή από τον καταναλωτή μέθοδος υπολογισμού για την εξεύρεση της αποζημιώσεως λόγω πρόωρης εξοφλήσεως του δανείου, ούτως ώστε ο καταναλωτής να μπορεί, τουλάχιστον κατά προσέγγιση, να υπολογίσει το ύψος της οφειλόμενης αποζημιώσεως λόγω πρόωρης καταγγελίας;
3. Έχει το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιθ', της οδηγίας 2008/48/EK την έννοια ότι
 - α) στη σύμβαση πιστώσεως πρέπει επίσης να προσδιορίζονται τα ρυθμιζόμενα στο εθνικό δίκαιο δικαιώματα καταγγελίας των μερών της συμβάσεως πιστώσεως, και ιδίως το δικαίωμα καταγγελίας του δανειολήπτη για σπουδαίο λόγο κατά το άρθρο 314 BGB στην περίπτωση συμβάσεων δανείου ορισμένης διάρκειας;
 - β) (σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προαναφερθέν, υπό στοιχείο α', σκέλος του ερωτήματος) δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι η μνεία τυχόν ειδικού δικαιώματος καταγγελίας κατά το εθνικό δίκαιο συνιστά υποχρεωτική πληροφορία κατά την έννοια του άρθρου 10, παράγραφος 2, στοιχείο ιθ', της οδηγίας 2008/48/EK;

γ) στη σύμβαση πιστώσεως πρέπει να αναγράφεται, για όλα τα δικαιώματα καταγγελίας των μερών αυτής, η προθεσμία που απαιτείται για την άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας και ο τύπος που πρέπει να περιβληθεί η δήλωση καταγγελίας;

4. Αποκλείεται σε σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης η επίκληση από τον πιστωτικό φορέα της ενστάσεως αποδυναμώσεως δικαιώματος προς αντίκρουση της ασκήσεως δικαιώματος υπαναχωρήσεως εκ μέρους του καταναλωτή σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2008/48/EK

α) αν στη σύμβαση πιστώσεως δεν έχει προσηκόντως συμπεριληφθεί ούτε έχει παρασχεθεί εκ των υστέρων κάποια από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48/EK υποχρεωτικές πληροφορίες, με συνέπεια να μην έχει εισέτι αρχίσει να τρέχει η προθεσμία υπαναχωρήσεως του άρθρου 14, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας;

β) (σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προαναφερθέν, υπό στοιχείο α', σκέλος του ερωτήματος) αν κρίσιμο στοιχείο επί του οποίου στηρίζεται η αποδυνάμωση του δικαιώματος αποτελεί το χρονικό διάστημα που παρήλθε από τη σύναψη της συμβάσεως ή/και η πλήρης εκτέλεση της συμβάσεως από αμφοτέρα τα συμβαλλόμενα μέρη ή/και το ανακτηθέν ποσό δανείου επί του οποίου ο δανειολήπτης έχει δικαίωμα διαθέσεως ή η επιστροφή των εγγυήσεων του δανείου ή/και (σε περίπτωση που η σύμβαση πιστώσεως συνδέεται με σύμβαση πωλήσεως) η χρήση ή η εκποίηση του χρηματοδοτούμενου αγαθού από τον καταναλωτή, ενώ κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, και αφού έχουν προκύψει οι κρίσιμες περιστάσεις, ο καταναλωτής δεν γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει ότι εξακολουθούσε να υφίσταται το δικαίωμά του για υπαναχώρηση, ο δε πιστωτικός φορέας δεν μπορούσε επίσης να θεωρήσει δικαιολογημένα ότι ο καταναλωτής είχε σχετική γνώση;

5. Αποκλείεται σε σύμβαση καταναλωτικής πίστωσης η επίκληση από τον πιστωτικό φορέα της ενστάσεως αποδυναμώσεως δικαιώματος προς αντίκρουση της ασκήσεως δικαιώματος υπαναχωρήσεως εκ μέρους του καταναλωτή κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2008/48/EK

α) αν στη σύμβαση πιστώσεως δεν έχει συμπεριληφθεί ούτε έχει παρασχεθεί προσηκόντως εκ των υστέρων κάποια από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48/EK υποχρεωτικές πληροφορίες, με συνέπεια να μην έχει εισέτι αρχίσει να τρέχει η προθεσμία υπαναχωρήσεως του άρθρου 14, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας;

β) (σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προαναφερθέν, υπό στοιχείο α', σκέλος του ερωτήματος) αν κρίσιμο στοιχείο επί του οποίου στηρίζεται η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος αποτελεί το χρονικό διάστημα που παρήλθε από τη σύναψη της συμβάσεως ή/και η πλήρης εκτέλεση της συμβάσεως από αμφοτέρωτα τα συμβαλλόμενα μέρη ή/και το ανακτηθέν ποσό δανείου επί του οποίου ο δανειολήπτης έχει δικαίωμα διαθέσεως ή στην επιστροφή των εγγυήσεων του δανείου ή/και (σε περίπτωση που η σύμβαση πιστώσεως συνδέεται με σύμβαση πωλήσεως) η χρήση ή η εκποίηση του χρηματοδοτούμενου αγαθού από τον καταναλωτή, ενώ κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, και αφού έχουν προκύψει οι κρίσιμες περιστάσεις, ο καταναλωτής δεν γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει ότι εξακολουθούσε να υφίσταται το δικαίωμά του για υπαναχώρηση, ο δε πιστωτικός φορέας δεν μπορούσε επίσης να θεωρήσει δικαιολογημένα ότι ο καταναλωτής είχε σχετική γνώση.

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2008/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2008, για τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης και την κατάργηση της οδηγίας 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου (στο εξής: οδηγία 2008/48), ιδίως το άρθρο 10, παράγραφος 2, σημείο 1, στοιχεία ιη' και ιθ'.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (εισαγωγικός νόμος του αστικού κώδικα, στο εξής: EGBGB), άρθρο 247, παράγραφοι 3, 6 και 7

Bürgerliches Gesetzbuch (αστικός κώδικας, στο εξής: BGB), ιδίως άρθρα 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492, 495

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Έρεισμα της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην παρούσα υπόθεση C-155/20 αποτελούν τρεις συναφείς διαδικασίες.
- 2 Στην υπόθεση RT κατά Volkswagen Bank ο ενάγων είχε συνάψει σύμβαση δανείου με τη Volkswagen Bank για χορήγηση δανείου καθαρού ποσού 11 257,14 ευρώ, το οποίο προοριζόταν για την αγορά οχήματος ιδιωτικής χρήσεως, μοντέλο VW Passat. Πωλήτρια του οχήματος ήταν αντιπροσωπεία αυτοκινήτων στο Ravensburg (Γερμανία). Η τιμή πωλήσεως ανερχόταν στο ποσό των 15 750 ευρώ. Ο ενάγων έδωσε προκαταβολή 5 000 ευρώ προς την πωλήτρια και κάλυψε το απομένον ποσό των 10 750 ευρώ, καθώς και την εφάπαξ εισφορά που αφορούσε

ασφάλιση πληρωμής υπολοίπου, η οποία στη σύμβαση δανείου αναφερόταν ως KSB (Kreditschutzbrief = ασφάλιση πιστωτικής προστασίας), ύψους 507,14 ευρώ, συνολικά επομένως 11 257,14 ευρώ, μέσω του ανωτέρω δανείου.

- 3 Η εναγομένη συνέπραξε κατά την προετοιμασία και τη σύναψη της συμβάσεως δανείου με την πωλήτρια. Ειδικότερα, η πωλήτρια λειτούργησε ως μεσίτρια δανείων της εναγομένης και χρησιμοποίησε τα διατιθέμενα από την εναγομένη έντυπα συμβάσεως. Στη σύμβαση δανείου συμφωνήθηκε ότι ο ενάγων αναλαμβάνει να εξοφλήσει το ποσό του δανείου, ύψους 11 927,04 ευρώ (καθαρό ποσό δανείου 11 257,14 ευρώ, πλέον τόκων 669,90 ευρώ) από 15 Ιανουαρίου 2015 σε 48 σταθερές μηνιαίες δόσεις, ύψους 248,48 ευρώ εκάστη. Ο ενάγων κατέβαλε κανονικά τις συμφωνηθείσες δόσεις, με τη δε τελευταία δόση που ήταν καταβλητέα την 15η Δεκεμβρίου 2018 εξόφλησε ολοσχερώς το δάνειο.
- 4 Λίγο πριν από την πλήρη εκπλήρωση των υποχρεώσεων πληρωμής που υπείχε στο πλαίσιο της συμβάσεως δανείου, και ειδικότερα με την από 22 Νοεμβρίου 2018 επιστολή του, ο ενάγων υπαναχώρησε από τη δήλωση βουλήσεως που είχε διατυπώσει για τη σύναψη της συμβάσεως δανείου. Κατά τους ισχυρισμούς του η υπαναχώρηση είναι έγκυρη, καθόσον η οικεία προθεσμία δεν είχε εισέτι αρχίσει να τρέχει λόγω της παροχής εσφαλμένων υποχρεωτικών πληροφοριών. Κατόπιν τούτου ζητεί από την εναγομένη την επιστροφή των δόσεων δανείου που είχαν καταβληθεί μέχρι εκείνο το χρονικό σημείο καθώς και της προκαταβολής που είχε δοθεί στην πωλήτρια, έναντι επιστροφής του οχήματος.
- 5 Η εναγομένη θεωρεί την αγωγή αβάσιμη, καθόσον, όπως υποστηρίζει, αφενός είχε παράσχει προσηκόντως όλες τις υποχρεωτικές πληροφορίες και αφετέρου η υπαναχώρηση έγινε εκπροθέσμως. Περαιτέρω η εναγομένη προβάλλει την ένσταση αποδυναμώσεως δικαιώματος και καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος, καθώς, όπως υποστηρίζει, σκοπός του δικαιώματος υπαναχωρήσεως δεν είναι να επιτρέψει στον συμβαλλόμενο να απεκδύεται των συμβατικών του υποχρεώσεων σε χρόνο πολύ μεταγενέστερο της συνάψεως της συμβάσεως και ενώ έχει προηγηθεί εκτέλεση των συμβατικών υποχρεώσεων στο ακέραιο καθώς επίσης και εκμετάλλευση και χρήση της αντιπαροχής.
- 6 Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως BC κατά Volkswagen Bank είναι κατ' ουσίαν όμοια με εκείνα της υποθέσεως RT κατά Volkswagen Bank, με την επισήμανση εντούτοις της ακόλουθης διαφοράς: στην προκείμενη υπόθεση η ενάγουσα κατέβαλλε επίσης τακτικά τις δόσεις και εξόφλησε το δάνειο με την πληρωμή της τελευταίας δόσεως που ήταν καταβλητέα την 1η Μαΐου 2018. Δυνάμει της από 4ης Ιουνίου 2018 συμβάσεως, επαναπώλησε το όχημά της στην αντιπροσωπεία αυτοκινήτων από την οποία το είχε αγοράσει. Με επιστολή της 5ης Ιανουαρίου 2019 η ενάγουσα υπαναχώρησε από τη δήλωση βουλήσεως για τη σύναψη της συμβάσεως δανείου.
- 7 Η ενάγουσα θεωρεί ότι με την υπαναχώρηση της 5ης Ιανουαρίου 2019 η δανειακή σύμβαση μετατράπηκε σε ενοχική σχέση αποδόσεως των καταβληθέντων. Κατόπιν τούτου ζητεί από την εναγομένη την απόδοση των δόσεων δανείου που

καταβλήθηκαν σε αυτήν, καθώς και την επιστροφή της προκαταβολής που είχε δοθεί στην πωλήτρια, μειωμένη κατά την τιμή μεταπωλήσεως. Παράλληλα η ενάγουσα απαιτεί την αποκατάσταση των δικηγορικών εξόδων για τις εξωδικαστικές ενέργειες στις οποίες προέβη.

- 8 Η εναγομένη αντικρούει την αγωγή ως αβάσιμη ισχυριζόμενη ότι, αφενός, παρέσχε προσηκόντως στην ενάγουσα όλες τις υποχρεωτικές πληροφορίες και ότι, αφετέρου, η υπαναχώρηση έγινε εκπροθέσμως. Επικουρικώς η εναγομένη επικαλείται ότι, εν πάση περιπτώσει, η άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης αποκλείει την προβολή ενστάσεως αποδυναμώσεως δικαιώματος και καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος καθόσον δικαιολογημένα είχε δημιουργηθεί σε αυτήν η πεποίθηση ότι η ενάγουσα δεν προτίθετο πλέον να κάνει χρήση τυχόν δικαιώματος υπαναχώρησης, δεδομένου ότι την 1η Μαΐου 2018 είχε ήδη αποπληρώσει το δάνειο. Περαιτέρω η εναγομένη στηρίζει την ένσταση καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος στο σκεπτικό ότι η άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης ενώ είχε προηγηθεί επαναπώληση του οχήματος στην αρχική πωλήτρια πρέπει να εκληφθεί ως άσκηση δικαιώματος αντίθετη προς τα χρηστά ήθη και την καλή πίστη.
- 9 Η υπόθεση SV κατά Skoda Bank είναι κατ' ουσίαν όμοια με την υπόθεση BC κατά Volkswagen Bank, με μόνη διαφορά ότι η SV είχε εξοφλήσει πλήρως το δάνειό της με την τελευταία δόση της 3ης Αυγούστου 2016, υπαναχώρησε δε από τη δήλωση βουλήσεως που είχε διατυπώσει για τη σύναψη της συμβάσεως δανείου με την από 25ης Απριλίου 2019 επιστολή της, ήτοι μετά από την πάροδο σχεδόν 3 ετών.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 10 Στο πλαίσιο αυτό γίνεται καταρχάς παραπομπή στις σκέψεις 7 έως 44 της συνόψεως αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην υπόθεση C-33/20. Καίτοι στη μεν προκείμενη υπόθεση το τρίτο ερώτημα περιλαμβάνει τρία σκέλη, στη δε υπόθεση C-33/20 δύο σκέλη, εντούτοις τα ερωτήματα 1 έως 3 είναι κατά τα λοιπά όμοια σε αμφότερες τις αιτήσεις, οι δε συλλογισμοί στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως της υποθέσεως C-155/20 επί των ερωτημάτων 1 έως 3 ταυτίζονται με τους αντίστοιχες συλλογισμούς που περιέχονται στην αίτηση της υποθέσεως C-33/20. Στην παρούσα υπόθεση προστίθενται επιπλέον οι συλλογισμοί του αιτούντος δικαστηρίου επί των ζητημάτων που αφορούν την αποδυνάμωση του δικαιώματος υπαναχώρησης και την καταχρηστική άσκηση αυτού.
- 11 Επί του υπό στοιχείο α' και του υπό στοιχείο β' σκέλους του τέταρτου ερωτήματος, το αιτούν δικαστήριο διατυπώνει τις ακόλουθες σκέψεις. Το ζήτημα που αφορά τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες αποδυναμώνεται το δικαίωμα του καταναλωτή για υπαναχώρηση σε συμβάσεις καταναλωτικής πίστεως δεν έχει τύχει εισέτι ενιαίας αντιμετώπισεως στην εθνική νομολογία και θεωρία. Κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, κρίσιμης σημασίας είναι να διευκρινιστεί

ποιες γενικές αρχές δικαίου ισχύουν σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης για την ένσταση αποδυναμώσεως του δικαιώματος υπαναχώρησης.

- 12 Παραπέμπει δε συναφώς, αφενός, στη διάταξη της 27ης Νοεμβρίου 2007, *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret και Akar κατά Επιτροπής*, C-163/07 P, EU:C:2007:717, σκέψη 36, στην οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν μπορεί να αντιτάσσεται στον κάτοχο του δικαιώματος παρέλευση της προθεσμίας αν έχει προηγηθεί συμπεριφορά δυνάμενη να προκαλέσει συγγνωστή πλάνη σε ενεργούντα καλή τη πίστει, ο οποίος επέδειξε όλη την επιμέλεια που απαιτείται από συναλλασσόμενο έχοντα τη συνήθη ενημέρωση, και, αφετέρου, στην πάγια νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία ο υπόχρεος δεν μπορεί να επικαλείται βασίμως λόγους ασφάλειας δικαίου έναντι καταστάσεως την οποία προκάλεσε η δική του παράλειψη συμμόρφωσης προς την επιβαλλόμενη από το δίκαιο της Ένωσης υποχρέωση για γνωστοποίηση πληροφοριών σχετικών με το δικαίωμα του ενδιαφερομένου να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση ή να ανακαλέσει τη δήλωσή του περί συνάψεως αυτής (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2013, *Endress*, C-209/12, EU:C:2013:864, σκέψη 30).
- 13 Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο επικαλείται την αρχή της αποτελεσματικότητας, η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη για την απάντηση στο ερώτημα που αφορά την αποδυνάμωση του δικαιώματος. Η εθνική έννομη τάξη δεν πρέπει να καθιστά αδύνατη ή εξαιρετικά δυσχερή για τον φορέα του δικαιώματος την άσκηση αυτού. Πέραν τούτου, η αρχή της αποτελεσματικότητας μπορεί να αποκλείει την επίκληση ρυθμίσεων του εθνικού δικαίου περί καλής πίστεως, καθόσον οι εν λόγω ρυθμίσεις ενδέχεται να μην πληρούν τις απαιτήσεις της ενωσιακής νομοθεσίας. Κατά συνέπεια αμφισβητείται κατά πόσον είναι δυνατό να λαμβάνεται υπόψη η επίκληση της ενστάσεως αποδυναμώσεως δικαιώματος προκειμένου περί μη προσήκουσας παροχής των υποχρεωτικών πληροφοριών που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48.
- 14 Όμως, ακόμη και αν εδύνατο να θεωρηθεί ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν αποκλείει κατά κανόνα την ένσταση αποδυναμώσεως σε περιπτώσεις μη προσήκουσας παροχής υποχρεωτικών πληροφοριών, είναι αμφίβολο κατά πόσον μπορούν να λαμβάνονται υπόψη η χρονική διάρκεια και οι λοιπές περιστάσεις στο πλαίσιο της συνολικής σταθμίσεως των στοιχείων που συνηγορούν υπέρ ή κατά της αποδυναμώσεως, αν, κατά το κρίσιμο για την αποδυνάμωση χρονικό διάστημα και ενώ έχουν προκύψει οι κρίσιμες περιστάσεις, ο καταναλωτής δεν γνώριζε ή δεν ήταν υποχρεωμένος να γνωρίζει ότι το δικαίωμά του για υπαναχώρηση εξακολουθεί να υφίσταται.
- 15 Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι το υπό στοιχείο α' και το υπό στοιχείο β' σκέλος του τέταρτου ερωτήματος είναι κρίσιμης σημασίας για την έκδοση της αποφάσεως καθόσον, αν σε κάποιο από αυτά δοθεί καταφατική απάντηση, οι εναγόμενοι ενδέχεται να μη μπορούν να προβάλουν λυσιτελώς την ένσταση αποδυναμώσεως δικαιώματος.

- 16 Όσον αφορά το υπό στοιχείο α' και το υπό στοιχείο β' σκέλος του πέμπτου ερωτήματος αναφορικά με την καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος υπαναχώρησης, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι και επ' αυτού του ζητήματος έχουν εκφραστεί αποκλίνουσες απόψεις στη νομολογία και τη θεωρία. Και ως προς αυτό το σημείο το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ως κρίσιμης σημασίας ζήτημα να διευκρινιστεί ποιες αρχές δικαίου ισχύουν κατά το δίκαιο της Ένωσης για την ένσταση περί καταχρηστικής ασκήσεως του δικαιώματος υπαναχώρησης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 14, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2008/48.
- 17 Είναι αμφίβολο κατά πόσον, επί μη προσήκουσας παροχής των υποχρεωτικών πληροφοριών του άρθρου 10, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/48, η επίκληση της ενστάσεως καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος αποκλείεται εκ προοιμίου, δεδομένου ότι κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου ο υπόχρεος δεν μπορεί να επικαλείται βασίμως λόγους ασφάλειας δικαίου έναντι καταστάσεως την οποία προκάλεσε η δική του παράλειψη συμμόρφωσης προς την απορρέουσα από το δίκαιο της Ένωσης απαίτηση να γνωστοποιήσει συγκεκριμένες πληροφορίες, σχετικές με το δικαίωμα του αντισυμβαλλομένου να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση (απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, σκέψη 30).
- 18 Ακόμα δε και στην περίπτωση που η ένσταση καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος ήθελε θεωρηθεί ως κατ' αρχήν παραδεκτή από πλευράς ενωσιακού δικαίου σε περιπτώσεις μη προσήκουσας παροχής των υποχρεωτικών πληροφοριών, παραμένει αμφίβολο το κατά πόσον μπορούν να λαμβάνονται υπόψη η χρονική διάρκεια και οι λοιπές περιστάσεις στο πλαίσιο της συνολικής σταθμίσεως των στοιχείων που συνηγορούν υπέρ ή κατά της καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος. Οι εν λόγω περιστάσεις είναι ενδεχομένως δυνατόν να λαμβάνονται υπόψη μόνον στην περίπτωση που κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα ο καταναλωτής γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι το δικαίωμά του για υπαναχώρηση εξακολουθεί να υφίσταται.
- 19 Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι το υπό στοιχείο α' και το υπό στοιχείο β' σκέλος του πέμπτου ερωτήματος είναι κρίσιμης σημασίας για την έκδοση της αποφάσεως καθόσον, αν σε κάποιο από αυτά δοθεί καταφατική απάντηση, οι εναγόμενοι ενδέχεται να μη δύνανται να προβάλουν λυσιτελώς την ένσταση υπαναχώρησης δικαιώματος.